

Motion till riksdagen

1987/88:Kr9

av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1987/88:104 om
kulturmiljövård

I folkpartiets partimotion, väckt i januari 1988, ägnas ett stort avsnitt åt kulturminnesvården. Vi föreslår där utökade resurser till kulturminnesvården och då särskilt till åtgärder mot luftföroreningarnas och försurningens inverkan på kulturföremål. Vi föreslår vidare en utredning om en speciallagstiftning som underlättar att hålla samman kulturmiljöer efter förebild av National Trust i Storbritannien. Regeringen har i mars 1988 presenterat en proposition om kulturmiljövård (prop. 1987/88:104). Den ligger väl i linje med vad folkpartiet förordat i motioner och programskrifter under ett flertal år. Vi kan därför ställa oss bakom propositionens inriktning och förslag. På några områden behövs dock ytterligare insatser.

Byggnadsvården får i propositionen vissa förstärkningar. Dels föreslås en ökning med 1 milj. kr. för ersättning till ägare vid byggnadsminnesförklaring, dels innebär förslaget om särskilda medel till kampen mot luftföroreningarna att ett belopp inom en ram av 6 milj. kr. kan utnyttjas för direkta restaureringsarbeten. I förra årets anslagsframställning påvisade riksantikvarieämbetet att en alltför låg prisomräkning av anslaget till byggnadsvård hade inneburit en värdeminskning sedan anslagets tillkomst 1981 med ungefär 6 milj. kr. Trots de i propositionen föreslagna förstärkningarna nödgas vi därför konstatera att byggnadsvårdens situation egentligen inte har förbättrats, eftersom anslagen till restaurering av skador orsakade av luftföroreningar i stor utsträckning avser nya ändamål.

I vår januarimotion pekade vi på att fornminnesvården nästan helt saknar egna anslag och därmed blivit beroende av arbetsmarknadspolitikens växlingar. Den kraftiga minskningen av beredskapsarbetena inom fornvården har under de senaste åren lett till en omöjlig situation. Särskilt svår är situationen i de län där beredskapsarbetena helt har upphört. Propositionens förslag till resursförstärkning för fornvård och kulturlandskapsvård är därför välkommet. Men det räcker inte till för att skapa den bas för vårdarbetet som skulle behövas när kulturmiljövården inte längre kan räkna med beredskapsarbeten som en kontinuerlig resurs.

Vi finner det därför synnerligen angeläget att utbyggnaden av resurserna för forn- och kulturlandskapsvården och för byggnadsvården kan fortsätta under kommande år i linje med riksantikvarieämbetets planering. Därvid får särskild uppmärksamhet ägnas åt hur kulturmiljövården skall göras

mindre beroende av arbetsmarknadspolitikens växlingar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Propositionen är oklar när det gäller ansvarsfördelningen mellan statlig och regional kulturmiljövård. De förstärkningar som föreslås anvisas direkt till RAA, och det saknas direktiv om hur mycket som skall fördelas till länsnivå. Samtidigt hävdas betydelsen av att det sker en kunskapsuppbyggnad i länen. Ansvaret läggs på länsstyrelserna och läns museerna utan att några resursförstärkningar anvisas. Propositionen betonar allas ansvar för kulturmiljövården, vilket förutsätter en betydligt utökad information till medborgarna. Den förstärkning av anslaget till information som föreslås är behövlig, men det borde ha bättre preciserats vem som bär ansvaret för informationens utformning.

Det är positivt att kulturturism nämns som ett viktigt samverkansområde för kultur och turism. Vi har ett stort kulturarv som fortfarande inte uppmärksammas. Mycket mer skulle kunna göras för att visa våra unika kulturminnen för turister. Den ekonomiska aspekten är viktig. Turistnäringens större resurser kan ge stöd till kulturminnesvården. Här finns mycket att lära av andra länder i Europa, t. ex. Frankrike.

När lagen om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål antogs föreslog vi en värdegräns för sådana föremål som avses i 4 § punkt 2 i lagen, dvs. föremål tillhörande sådana föremålsgrupper som främst ligger inom Nordiska Museets insamlingsområde. Utan en sådan gräns kommer ett mycket stort antal allmogeföremål att omfattas av lagens tillståndskrav. Om lagen efterlevs leder detta till en avsevärd byråkrati. I de få fall då föremål av detta slag kan anses vara av stor betydelse för det nationella kulturarvet, trots att värdet inte överstiger 1000 kr., har museerna uppenbarligen möjlighet att köpa in föremålen.

Om mervärdeskatten på kulturföremål vid import avskaffades eller sattes lägre än vad som nu gäller, skulle detta vara ägnat att stimulera införseln till Sverige av sådana föremål. En utredning om lägre mervärdeskatt på vissa kulturföremål som tas hem från utlandet bör därför komma till stånd.

I propositionen föreslås att reglerna för ersättning till ägare av byggnad i samband med byggnadsminnesförklaring i sak oförändrade förs över från byggnadsminneslagen. Dessa regler har i sin tur utformats med förebild från motsvarande regler i plan- och bygglagen, PBL. Vi vill i detta sammanhang påminna om att folkpartiet i en partimotion till detta riksmöte har yrkat att en översyn skall göras av PBL med syfte att bl. a. bättre tillvarata enskilda fastighetsägares rätt vad gäller ersättning i samband med t. ex. vägrat rivningslov och skydd för kulturhistoriskt intressanta fastigheter.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den fortsatta utbyggnaden av forn- och kulturlandskapsvården och av byggnadsvården,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i

Mot. 1987/88
Kr9

motionen anförts om ansvaret för information om kulturmiljövården,

3. att riksdagen beslutar att i Lag om kulturminnen m. m. 5 kap. 4 § punkt 2 ersätta orden "oavsett värde" med orden "med ett värde över 1 000 kr.",

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lägre mervärdeskatt vid införsel av kulturföremål.

Mot. 1987/88
Kr9

Stockholm den 5 april 1988

Jan-Erik Wikström (fp)

Margareta Fogelberg (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Margareta Mörck (fp)